

STATISTIK OCH ANALYS

Stig Forneng
Avdelningen för statistik och analys

08-563 087 75
stig.forneng@hsv.se

Nummer: 2006/10

21 november 2006

Antalet sökande till högskoleutbildning fortsätter minska inför våren 2007

Antalet som söker till högskoleutbildning minskar något inför våren 2007. Därmed fortsätter den tendens som har varit synlig det senaste året. För flertalet av de utbildningar som startar på våren 2007 handlar det dock om små förändringar och bilden är långt ifrån entydig. Till bilden hör också att en relativt liten del av alla utbildningar startar på våren. Ungefär åttio procent av alla utbildningsprogram har sin start på hösten. Relativt många vårdutbildningar startar dock både höst och vår och flera av vårdutbildningarna har ett minskat antal sökande, men det gäller inte läkarutbildningen.

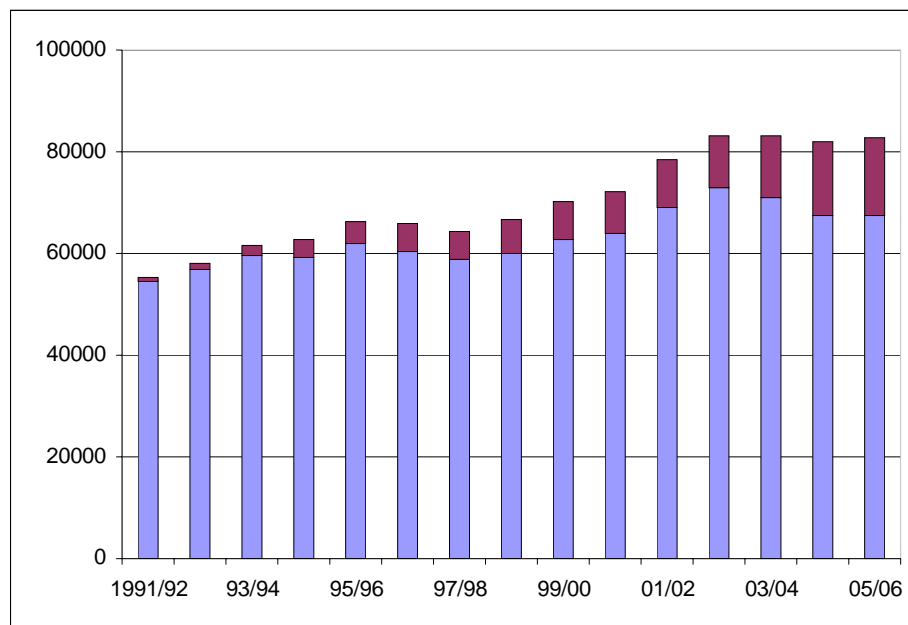
Läroutbildningen är en annan utbildning som har färre sökande inför våren 2007 än inför föregående vårtermin. För alla de här utbildningarna gäller dock att antalet förstahandssökande är betydligt större än antalet tillgängliga utbildningsplatser. En liten minskning av sökandetrycket får därför ingen direkt betydelse för antalet nybörjare på dessa utbildningar.

Antal förstahandssökande till några större utbildningsprogram inför vårterminen 2007

Utbildningsprogram	Våren 2006	Våren 2007	Förändring, procent	Sökande per plats
Ekonomutbildning	1 801	1 937	+ 8 %	2,3
Läkarutbildning	2 583	2 684	+ 4 %	5,1
Läroutbildning	4 011	3 462	- 14 %	3,2
Psykologutbildning	1 552	1 685	+ 9 %	10,1
Sjukgymnastutbildning	1 602	1 474	- 8 %	5,8
Sjuksköterskeutbildning	6 063	5 904	- 3 %	2,6
Socionomutbildning	3 565	3 602	+ 1 %	4,4
Summa för ovanstående program	21 177	20 748	- 2 %	3,5

Tabellen visar utvecklingen för de stora utbildningarna som omfattar ungefär två tredjedelar av alla förstahandssökande till vårens programutbildningar – och en något mindre del av hela antalet nybörjarplatser. Inför våren 2007 skedde en omläggning av systemet för ansökningar, vilket gör att en rättvisande jämförelse som omfattar alla sökande och alla utbildningar är svår att genomföra.

Sett på något års sikt innebär utvecklingen inför våren att sökandetrycket till högskolans utbildningar mätt i antal förstahandssökande har sjunkit med ungefär en tiondedel. Totalt sett överstiger dock antalet sökande med stor marginal antalet nybörjarplatser, men det är stora skillnader mellan utbildningsområden. När det gäller naturvetenskaplig utbildning räcker antalet sökande inte för att fylla nybörjarplatserna. Detsamma gäller många ingenjörsutbildningar, av vilka bara några få startar på vårterminen.

Antalet nybörjare vid universitet och högskolor per läsår. Staplarna innehåller en särskild markering för det växande antalet utländska studenter som kommer för någon termins utbytesstudier eller för en hel utbildning.

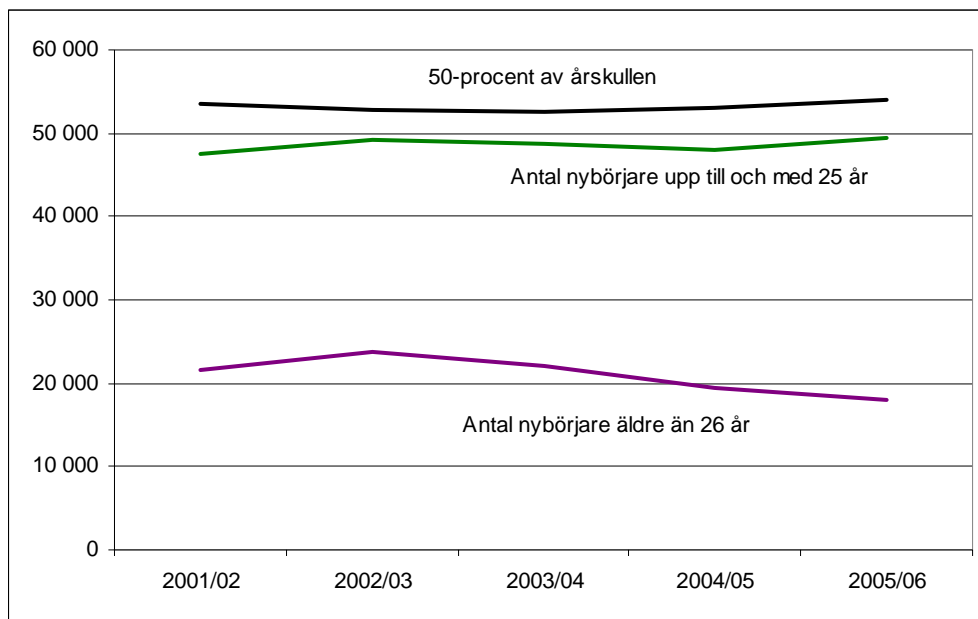
Nästan 50 procent har börjat vid 25 års ålder

Antalet nybörjare i högskoleutbildning är högt. Nära 50 000 individer i åldrar upp till 25 år börjar studera varje år. Till det kommer nästan 20 000 ytterligare som börjar sina första högskolestudier när de redan har passerat 25 års ålder. Dessutom kommer drygt 15 000 utländska studerande till Sverige varje år. Flertalet av dessa är utbytesstudenter som

kommer för en eller två terminers studier, men antalet utländska studenter som kommer för en hel utbildning ökar stadigt.

Det högsta antalet nybörjare i högskoleutbildning nåddes läsåret 2002/03 med nästan 73 000 nya studenter, exklusive utbytesstudenter och andra utländska studenter. Läsåret 2005/06 var antalet nästan 68 000, det vill säga ungefär 5 000 färre, men det är tal som ligger betydligt högre än vad som gällde på nittioalet.

Antalet nybörjare i åldrar upp till och med 25 år som var 49 500 läsåret 2005/06 betyder en summerad övergångsfrekvens på 46 procent vid 25 års ålder, det vill säga nästan var annan har börjat studera vid universitet eller högskola när de fyller 26 år. Övergångsfrekvensen stiger ytterligare högre upp i åldrarna. Vid 30 års ålder har 50 procent passerats. Och många börjar sina första studier vid universitet och högskolor även efter 30 års ålder.

Som framgår av diagrammet är det framför allt antalet äldre nybörjare som har minskat under de senaste åren. Det är snarast att betrakta som en återgång till ett mer normalt läge. De första åren på det nya seklet var antalet äldre nybörjare större än vanligt genom det så kallade kunskapslyftet och det rekryteringsstöd som gjorde det möjligt för många att skaffa sig gymnasiekompetens och gå vidare till högre utbildning. Nya distributionsformer för utbildningen skapades också genom lärcentra och genom det stora utbudet av kurser på nätet via nätuniversitetet.

De äldre som på detta sätt fick en andra chans att skaffa sig högskoleutbildning är givetvis en grupp som successivt blir mindre och därmed inte kan bidra till vare sig sökande- eller nybörjartal i samma utsträckning i fortsättningen. Utbyggnaden av högskolan innebär också att fler och fler kommer in direkt första gången de söker och

därmed inte behöver söka flera gånger. Den minskade trängseln i konkurrensen om högskoleplatserna märks också på att antalet (och andelen) 19-åringar som börjar studera vid universitet och högskolor stadigt har ökat under de fyra läsåren efter 2002/03, det vill säga fler kommer in direkt efter gymnasieskolan utan att först behöva komplettera sina gymnasiebetyg för att kunna konkurrera om nybörjarplatserna. Andelen av årskullen som går vidare direkt till universitet eller högskola efter gymnasieskolan har gått från 12 till 13 procent under de senaste åren, trots att antalet nittonåringar har ökat.

Nedgången i den totala utbildningsvolymen fortsätter

Antalet nybörjare vid universitet och högskolor nådde, som redovisats ovan, en topp läsåret 2002/03. Hela utbildningsvolymen vid universitet och högskolor nådde en topp år 2004 – med 302 600 helårsstudenter. Under 2005 minskade volymen med drygt 2 procent till 295 200 helårsstudenter. Under innevarande år kommer volymen att minska ytterligare. Under första halvåret 2006 föll volymen cirka 3 procent jämfört med första halvåret 2004 och de senaste prognoserna från universitet och högskolor pekar mot en ytterligare minskning av studerandeantalen under hösten 2006. Totalt räknar lärosätena med att utbildningsvolymen under 2006 blir mellan fyra och fem procent lägre än under 2005. Ett sådant utfall betyder att kapacitetsutnyttjandet i systemet blir cirka 95 procent. Det finns således gott om ”tomma platser”. Kapaciteten utökades dessutom genom större grundutbildningsuppdrag till lärosätena inför kalenderåret 2006. Många lärosäten har därför planerat med en expansion i förhållande till föregående år; en expansion som inte har kunnat realiseras på grund av bristande efterfrågan.

Två förhållanden bidrar till att utbildningsvolymen minskar. Inflödet av nya studenter har minskat jämfört med den topp som nåddes läsåret 2002/03. Samtidigt är utflöde av studenter ur systemet stort. Examenstalen har ökat kraftigt under de senaste åren och här spelar sannolikt den förbättrade arbetsmarknaden en roll. Studenter som tidigare var kvar ytterligare någon eller några terminer i väntan på jobb lämnar nu systemet samtidigt som många andra som har gått mera direkt genom systemet blir färdiga och också slutar studera.

Analysen av de preliminära uppgifterna rörande antalet registrerade studenter till och med 15 den oktober, uppgifter som brukar omfatta cirka 95 procent av alla som registrerar sig under höstterminen, tyder på att antalet nybörjare under hösten 2006 kommer att bli cirka tre procent lägre än föregående hösttermin. Den nedgång av antalet äldre nybörjare som inleddes läsåret 2003/04 fortsätter. Hösten 2006 börjar även antalet yngre nybörjare minska och minskningen är ungefär lika stor i denna grupp som i åldrarna över 25 år.

Det senare är särskilt anmärkningsvärt med tanke på att årskullarna som nu är i åldrar runt tjugo år ökar. Minskningen gäller även antalet 19-åringar, som har haft en

trendmässig ökning under de senaste åren. Nedgången i denna grupp är ungefär två procent. Inflödet av nya studenter minskar således ytterligare under det läsår som började i höstas, men minskningen är relativt liten och förändringen är större när det gäller kurser än när det gäller hela utbildningsprogram.

Färre nybörjare på civilingenjörsutbildningen

På de utbildningsprogram som är inriktade mot yrkesprogram har det varit små förändringar av antalet nybörjare mellan de båda senaste läsåren och det gäller även de preliminära uppgifterna för hösten 2006. En jämförelse mellan de preliminära uppgifterna för hösten 2006 och motsvarande uppgifter för hösten 2005 visar på en minskning med två procent.

Programnybörjare läsåren 2004/05 och 2005/06 och tendens hösten 2006 för program inriktade mot yrkesexamen och med fler än tusen nybörjare

	2004/05	2005/06	Tendens* hösten 2006
Jurist	1 410	1 402	+ 4 %
Socionom	2 168	2 169	+ 20 %
Lärare	12 876	12 981	- 3 %
Civilingenjör	6 252	6 329	- 13 %
Högskoleingenjör	3 806	3 688	- 4 %
Läkare	1 062	1 077	+ 2 %
Sjuksköterska (inkl röntgensjuksk)	5 015	4 958	+ 6 %
Yrkehögskoleutbildning	733	1 282	- 7 %

* Förändring i preliminärdata mellan hösten 2005 och hösten 2006.

Bland de stora utbildningar som har fler än tusen nybörjare är det framför allt civilingenjörsutbildningen som minskar. En viss nedgång kan också noteras för lärarutbildningen och en viss fortsatt nedgång för högskoleingenjörsutbildningen. För socionomutbildningen och sjuksköterskeutbildningen visar de preliminära uppgifterna på ett ökat antal nybörjare hösten 2006 jämfört med föregående hösttermin.